

Aan leden db-BRG
Van College Standaardisatie

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52

2595 AN Den Haag

Postbus 84011

2508 AA Den Haag

www.forumstandaardisatie.nl

forumstandaardisatie@logius.nl

nota

CONCEPT

Wederzijdse versterking BRG en College Standaardisatie

Aanleiding/probleemstelling

Om de effectiviteit van het openstandaardenbeleid van de Nederlandse overheid en het gebruik van generieke (iNUP) voorzieningen te vergroten, acht het College Standaardisatie het van belang om samen te werken met de Bestuurlijke Regie Groep. Eerder dit jaar bevestigde de BRG al de werkafpraak om relevante besluiten van het College ter informatie te agenderen in de BRG. Deze notitie is hierop een vervolg.

Uit de "Monitor Open Standaarden Beleid 2012" blijkt dat het gebruik van Open Standaarden via de iNUP voorzieningen op stoom raakt¹, maar ook dat in aanbestedingen nog lang niet altijd gevraagd wordt om de juiste (open) standaarden.

Advies/actie

De BRG wordt gevraagd om:

1. Kennis te nemen van de activiteiten die Forum en College reeds ondernemen om de 'pas toe of leg uit' -standaarden geïmplementeerd te krijgen bij overheidsorganisaties. Zoals u kunt lezen zijn er veel activiteiten waar voortgang wordt geboekt. Uw aandacht voor de hier beschreven activiteiten, binnen de organisaties die in de BRG vertegenwoordigd zijn, zullen de activiteiten nog meer kracht bij zetten.
2. Daarnaast wordt concreet voorgesteld dat de BRG besluit dat:
 - a. Enkele keren per jaar een communicatieboodschap over het belang van standaardisatie, en het bestaan van het pas-toe-of-leg-uit regime wordt verstuurd, via de **communicatiekanalen** (nieuwsbrieven, ledenmagazine etc.) van Rijk/ICCIO, IPO, Unie van Waterschappen, VNG. Die communicatieboodschap zal telkens worden opgesteld door samenwerking tussen het Bureau Forum Standaardisatie en de desbetreffende (koepel) organisatie. Daarin

¹De iNUP voorzieningen blijken voor een groot deel aan de relevante Open Standaarden te voldoen. Uitzondering daarop vormt de toepassing van de standaard voor 'nieuwe internet adressen' (IPv6) binnen de iNUP voorzieningen.

komt ook de plek naar voren waar nadere hulp en informatie te vinden is. De timing van de communicatie sluit aan bij het moment waarop in de desbetreffende sector de verantwoording plaatsvindt.

- b. In deze communicatieboodschap zal specifiek aandacht worden besteed aan de (deels gemeenschappelijke) **inkoopkanalen** binnen de verschillende sectoren (zoals PIANOo); en zal aansluiting worden gezocht bij het werken onder architectuur in de verschillende sectoren (via NORA, GEMMA, PETRA en WILMA²).

Toelichting

Om de ambities van het kabinet voor de elektronische overheid waar te maken en tegelijk te kunnen voldoen aan de bezuinigingopdracht is effectieve - samenwerking en gegevensuitwisseling tussen overheidsorganisaties een voorwaarde. Daarbij is standaardisatie een noodzaak. Daarom zijn open standaarden onder andere opgenomen in de Digitale Agenda, de visiebrief Digitale Overheid 2017 (en de Roadmap daarnaartoe), en in de visiebrief Open Overheid.

Het College en Forum Standaardisatie zijn ingesteld om interoperabiliteit en standaardisatie te bevorderen. Het College heeft de taak om bij de genoemde onderwerpen issues te signaleren, adresseren en agenderen. Forum standaardisatie geeft invulling aan de activiteiten waartoe het College besluit.

Forum en College onderhouden daartoe ondermeer een lijst met open standaarden waarvoor overheidsbreed het 'pas toe of leg uit' regime geldt (via iNUP resultaatsverplichting 20). Gebruik van de standaarden op deze lijst zorgt ervoor dat deze ambities en bezuinigingen te realiseren zijn, maar in de praktijk³ blijkt het gebruik van deze standaarden nog geen gemeengoed.

Waarom is het gebruik van open standaarden noodzakelijk?

Er zijn vijf belangrijke redenen voor:

1. Een informatie basisinfrastructuur kan, net als een fysieke infrastructuur, niet zonder afspraken over standaarden. Zonder afspraken loopt het digitale verkeer vast. Mét afspraken verloopt het verkeer effectief en efficiënt.
2. Met behulp van Open Standaarden wordt onder andere voorkomen dat gebruikers van voorzieningen steeds worden geconfronteerd met verschillende koppelvlakken. Dat geldt voor zowel gebruikende overheidsorganisaties als voor burgers en bedrijven.
3. Daarnaast helpt het overheidsorganisaties om leveranciersafhankelijkheid te voorkomen.
4. Tegelijkertijd weten leveranciers op welke wijze overheden onderling en met burgers en bedrijven communiceren (overheid als betrouwbare partner⁴).
5. Tot slot draagt de adoptie van beveiligingsstandaarden op een belangrijke wijze bij aan de invulling van de maatschappelijk opgaven op het gebied van informatiebeveiliging en cybersecurity⁵.

² De GEMEentelijke Model Architectuur (GEMMA), de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur (NORA), Provinciale EnTerprise Referentie Architectuur (PETRA) en Waterschaps Informatie & Logisch Model Architectuur (WILMA)

³ Dat blijkt uit de (concept) monitor standaardisatie over 2012 (te vinden op <http://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/beleid-en-monitoring/>)

⁴ Pagina 8, Regeerakkoord "Bruggen Slaan" 29-10-2012.

⁵ Pagina 28 Regeerakkoord. Op de lijst van College/Forum staan ondermeer om de informatiebeveiligingsstandaard ISO 27001/2 (waarvan de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst en Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten zijn afgeleid), de veilige e-mail standaard DKIM en de veilige internetbewegwijzerings-standaard DNSSEC.

Implementatie gerichte activiteiten van Forum en College Standaardisatie

Naast bovengenoemd verzoek wordt de BRG gevraagd kennis te nemen van de volgende activiteiten die Forum en College Standaardisatie (gaan) uitvoeren. Dit maakt inzichtelijk wat er op dit vlak van Forum en College verwacht mag worden en op welke punten inzet van de BRG deze activiteiten kan helpen versterken. In het College Standaardisatie is afgesproken:

- bij het monitoren van het open standaarden beleid, niet alleen te kijken naar de *aanschaf* van de 'pas toe of leg uit' -standaarden, maar ook het daadwerkelijk *gebruik* te inventariseren en te stimuleren;
- de adoptie van open standaarden via de i-NUP-bouwstenen en via de rijksbrede *shared services* te bevorderen. Elke aansluiting op zo'n voorzieningen is daarmee winst voor het feitelijk gebruik van open standaarden. Andersom leidt het gebruik van open standaarden ertoe dat partijen makkelijker kunnen aansluiten op de voorzieningen. Voor de monitor standaardisatie 2013 is Forum Standaardisatie bezig met een inventarisatie van de standaarden die binnen de iNUP voorzieningen gebruikt worden. Samen met het ICCIO doet Forum Standaardisatie momenteel een zelfde oefening op de lijst met generieke I-diensten van het Rijk;
- dat Forum Standaardisatie overheidsorganisaties zowel generiek als meer *op maat* zal ondersteunen, bij de aanschaf van de relevante 'pas toe of leg uit standaarden'. Dit doet Forum standaardisatie door enerzijds informatie voor inkopers aan te bieden (zoals besteksteksten voor het uitvragen van standaarden) in samenwerking met bijvoorbeeld PIANOo⁶. Anderzijds kan Forum standaardisatie op verzoek van overheidsorganisaties helpen bij specifieke vragen m.b.t het uitvragen van standaarden. Forum Standaardisatie heeft hiervoor een inkoopspecialist ingeschakeld (forumstandaardisatie@logius.nl);
- dat het Forum adoptie bevordert via de leveranciers, via de inkoopvoorwaarden, via samenwerkingsorganisaties als ICCIO, IPO, KING, Manifestgroep en Unie van Waterschappen. Met het ICCIO is bijvoorbeeld de afspraak gemaakt dat binnen het Rijk het gebruik van de relevante standaarden van de 'pas toe of leg uit' -lijst onderdeel is van de project start architectuur, zoals deze binnen het Rijk gebruikt wordt. Samenwerking met gemeenten vindt ondermeer plaats via de GEMMA-Software Catalogus, waarin duidelijk wordt welke open standaarden door welke softwareproducten worden ondersteund. Het Forum stimuleert de adoptie van standaarden via het 'werken onder architectuur' (Gemma, Nora, Petra, Wilma). In deze architecturen wordt duidelijk hoe verschillende voorzieningen en standaarden, in samenhang ingezet worden en hoe zij bijdragen aan de doelen van de elektronische overheid.
- verder ondersteunt het Forum de doorontwikkeling en harmonisatie van standaarden in het stelsel van basisregistraties (Geo-standaarden, StUF, SUWI-ML, Digikoppeling).

⁶ Zie: <http://www.forumstandaardisatie.nl/nc/open-standaarden/voor-overheden/governance-en-inkopen/inkoop-en-aanschaf/>